

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-2

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Medailon z hrobu 914/803 z kostela sv. Kříže v Javorníku (obr. 22, str. 191). Medallion from grave Nr. 914/803 in the St. Cross Church in Javorník (Fig. 22, Pg. Nr. 191).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

výkopy pro dešťovou kanalizaci, jež zvláště mezi č. p. 80 a 46 prořaly několik ne příliš hlubokých zahloubených objektů. Keramikou byly datovány převážně do 14. století (světlá béžová, písčítá, typická pro olomoucký keramický okruh), případně do pozdního středověku a novověku. Jeden z menších zahloubených objektů, zjištěných později při celkové úpravě vozovky před č. p. 55 obsahoval keramiku se značnou příměsí tuhy z období kolem poloviny 13. století. Dále proti mírnému svahu, od č. p. 25 až k č. p. 38 ve směru od jihozápadu k severovýchodu, byla v délce přibližně 80 m v liniovém výkopu sledována maximálně 1,00 m mocná vrstva vodou přeplaveného geologického podloží s lokálním výskytem vrcholně středověké až raně novověké keramiky. Tato vrstva se směrem k severovýchodu postupně ztenčovala a před č. p. 38 se zcela vytratila. Na jednom místě před č. p. 26 v ní byla společně s keramikou ze 14. století zjištěna nevelká kumulace železářských (?) strusek.

Profil tvořený uloženinami obdobného charakteru jak bylo popsáno výše, avšak s keramikou převážně novověkého stáří, byl dokumentován rovněž před č. p. 28 a 29 (celková délka cca 35 m). V tomto prostoru výkop pro nové těleso vozovky částečně zasáhl do již erodovaného staršího silničního zářezu. Mezi č. p. 28 a 29 byla pod stávajícím chodníkem zjištěna během jeho úpravy patrně erozní rýha vyplněná přeplaveným podložním jílovitým materiálem s nahodilým výskytem středověké a raně novověké keramiky.

Karel Faltýnek

Resumé

Luká (Bez. Olomouc), gebauter Teil der Gemeinde, Parz. Nr. 899/1. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Dorf. Rettungsgrabung.

MIKULČICE (OKR. HODONÍN)

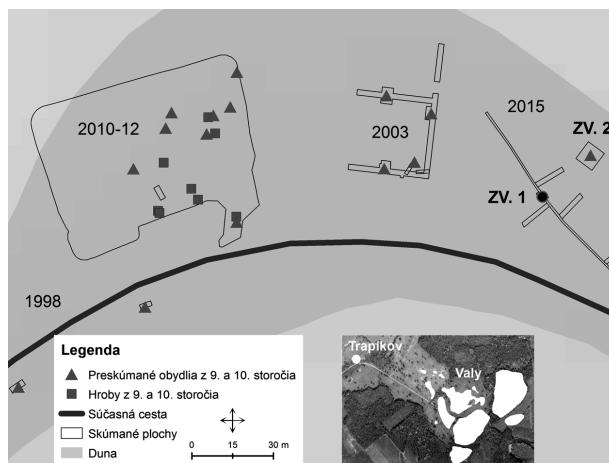
Trapíkov. Včasný středověk (9. – 10. století). Sídliště. Záchraný výskum.

V priebehu júna v roku 2015 realizovalo detašované pracovisko Archeologického ústavu AV ČR Brno v Mikulčiciach záchraný výskum na polohe Trapíkov v katastri obce Mikulčice. Skúmaný priestor sa nachádza 1 km západne od opevnenej akropoly Mikulčického hradiska (obr. 30). Ide o východnú, okrajovú časť sídliska a pohrebiska preskúmaného predovšetkým v rokoch 2010 – 2012 v priestore výstavby novej budovy archeologickej základne Mikulčice (obr. 30; Hladík 2014). Výskum v roku 2015 bol vyvolaný zemnými prácami (prekládka

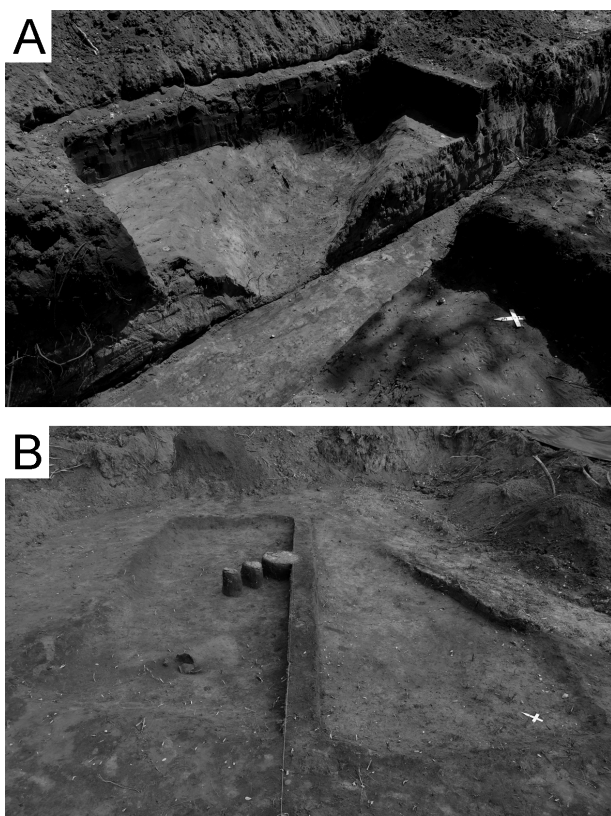
elektrického vedenia) pred začatím revitalizácie ropnej sondy LU100 v rámci projektu sanácie starých ekologických záťaží. V ohrozenom priestore sme po vyhlbení ryhy na elektrické vedenie a po odstránení lesného porastu a nadložnej vrstvy objavili dva zahlbené sídliskové objekty.

V prípade objektu (zväzok jednotiek – ZV – 1), porušeného výkopom elektrického vedenia, išlo o pozdĺžnu jamu (kontext 5; zachovaná dĺžka 360 cm) orientovanú v smere východ – západ (obr. 31: A). Jama bola zahlbená 40 – 50 cm do podložného piesku. Šírka objektu sa pohyboval v rozmedzí 120 – 140 cm. Steny sa smerom ku dnu pozvoľne zvažovali. Misovité dno ležalo v hĺbke 85 – 100 cm od súčasného povrchu. V zásype výkopu (kontext 4) sa nachádzali zlomky veľkomoravskej keramiky, mazanice a svoru.

Druhý komplexnejšie preskúmaný objekt (ZV 2) ležal 20 m severovýchodne od vyššie popísaného objektu. Pri terénnom výskume sme situáciu rozdelili na dve časti stredovým profilom vedeným v smere severovýchod – juhozápad (obr. 31: B). Homogénnu písčítu výplň objektu (kontext 2) sme vyberali od úrovne začistenie objektu, (tj. od hĺbky 70 – 90 cm od súčasného terénu) po mechanických vrstvách (1. horizont 0 – 10 cm; 2. horizont 10 – 20 cm). Z vrstiev sme systematicky odobrali 18 vzoriek na flotáciu a z dna výkopu sme v 30 cm sieti odobrali 109 vzoriek na fosfátovú analýzu (obr. 32). Objekt sme fotogrammetricky zdokumentovali a polohopisne a výškopisne zamerali v súradnicovom systéme S-JTSK. Objekt bol orientovaný

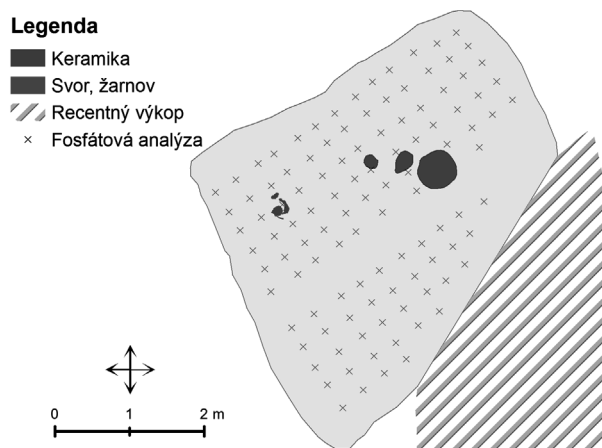

Obr. 30. Mikulčice – Trapíkov. Lokalizácia výskumu na polohe Trapíkov a lokalizácia kontextov preskúmaných v roku 2015 v priestore duny Trapíkov a veľkomoravského sídliska preskúmaného v rokoch 1998, 2003 a 2010 – 2012. **Fig. 30.** Mikulčice – Trapíkov. Location of research on the site Trapíkov and localization of contexts that were examined in 2015 in the area of dunes Trapíkov and Great Moravian settlement Trapíkov examined in 1998, 2003 and 2010 – 2012.

Obr. 31. Mikulčice – Trapíkov. A – sídliskový objekt porušený výkopom ryhy, ZV 1 (kontexty 4, 5), B – pozostatky zahĺbeného obydlia z 9. – prvej polovice 10. storočia, ZV 2 (kontexty 2, 3).

Fig. 31. Mikulčice – Trapíkov. A – Settlements pit intersected with the recent construction trench, ZV 1 (Contexts 4, 5), B – remains of dwelling from 9th – first half of 10th century, ZV 2 (Contexts 2, 3).

Obr. 32. Mikulčice – Trapíkov. Plán pozostatkov obydlia z 9. – prvej polovice 10. storočia (ZV 2) so zameraním vzoriek na fosfátovú analýzu.
Fig. 32. Mikulčice – Trapíkov. Plan of dwelling from 9th – first half of 10th century (ZV 2) with designating of phosphate analysis samples.

v smere severovýchod – juhozápad. Výplň tvorila vrstva tmavo sfarbeného piesku (kontext 2). Nachádzal sa na pieskovej dune, ktorej rozsah nie je presne zmapovaný. Obdĺžniková jama (kontext 3) mala rozmery 480 × 425 cm a bola mierne zahĺbená do podložného piesku (30 cm od úrovne začistenie, 70 – 90 cm od dnešného terénu). Východný roh tmavého piesčitého zásypu bol narušený recentným zásahom, pravdepodobne z čias kedy na lokalite prebiehala ťažba ropy (obr. 31: B; 32). Dno výkopu bolo takmer rovné, iba na južnej strane sa k okraju mierne dvíhalo. Steny zahĺbenia sa smerom ku dnu pozvoľna zvažovali. Zásyp obsahoval zlomky keramiky.

V južnom rohu sa vo vrstve koncentrovali početné drobné zlomky mazanice. Vo výplni neboli objavené žiadne zvieracie kosti ani väčšie kamene. Iba v úrovni začistenia boli zachytené dva väčšie zlomky svoru (max. dĺžka 29 a 16 cm) a jeden takmer celý žarnov z tej istej horniny (ø 44 cm, ø otvoru 3 cm; obr. 31: B, 32).

Popísaný objekt interpretujeme ako pozostatok po mierne zahĺbenom obydlí z 9. resp. prvej polovice 10. storočia. Medzi huteľnými nálezmi dominuje keramika mikulčického výrobného okruhu. Aj napriek skutočnosti, že sa nepodarilo objaviť pozostatky ohniska alebo pece, je svojimi formálnymi vlastnosťami popísaný nález zhodný s obydliami objavenými na sídlisku na Trapíkove v prechádzajúcich výskumných sezónach (prehľad Hladík 2014). Vzorky odobrané na botanickú analýzu boli vo všetkých prípadoch pozitívne. Po ich vyhodnotení doplnia náš obraz o subsistencii v priestore mikulčickej aglomerácie v 9. storočí. K odpovediam na otázky konštrukčnej a funkčnej špecifickosti jednotlivých častí interiéru zahĺbeného obydlia prispeje realizácia fosfátovej analýzy. Výsledky parciálnych analýz (prírodovedných aj archeologických) z obydlia preskúmaného v roku 2015 budú následne pripojené k dátam získaným pri výskume sídliska na Trapíkove v rokoch 2010 – 2012 a ako celok analyzované a publikované.

Marek Hladík, Jaroslav Škojec

Literatúra

Hladík, M. 2014: *Hospodárske zázemie Mikulčíc. Sídlná štruktúra na strednom toku rieky Morava v 9. – 1. polovici 13. storočia.* Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 48. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.

Resumé

Mikulčice (Hodonín District), Trapíkov. Early Middle Ages (9th – 10th century). Settlement. Rescue research.